

תוכן עניינים

מבוא	3
1. טייבה	5
2. שיטור בחברה הערבית בישראל	7
2.1 פשיעה בחברה הערבים – אופייה וגורמיה	7
2.2 הקושי באכיפה – פערים בתפיסות	8
2.3 שיטור קהילתי – גישור בין קהילה ומשטרה	10
3. מתחנת טייבה לתחנת קדמה	11
3.1 הקמתה של תחנת קדמה טייבה	11
3.2 התמורות שחלו בפשיעה האזורית בין השנים 2010 – 2019	12
סיכום ומסקנות	17
רשימת מקורות	19
נספחים	21

מבוא

מנהיגים במגזר הערבי, קציני משטרה בכירים, ואף שרים בממשלת ישראל, טוענים כי אכיפת החוק הישראלי במגזר הערבי בישראל מתבצעת באופן חלקי ביותר. החברה הערבית בישראל מונה כ- 21 אחוזים מהאוכלוסייה, אך חלקה היחסי בפשעים המבוצעים במדינת ישראל גבוה משמעותית (נחשון, 2018).

בדו"ח מבקר המדינה לשנת 2012 ביקר המפרסם את מקומה ותפקודה של התחנה במשטרה. בדוח זה צוין כי מאירועי תחילת האלף ומסקנות של ועדת אור שקמה בעקבותיהם, הצביעו החלטות ותוכניות של הממשלה, של המשרד לביטחון הפנים ושל המשטרה על פערים במענה המשטרתי למגזר המיעוטים בהשוואה למענה למגזר היהודי, וכן על תחושת קיפוח ואפליה של אוכלוסיית המגזר. החלטות ותוכניות אלה עסקו בדרכים לשיפור השירות במגזר המיעוטים, לחיזוק האכיפה המשטרית ביישובי המגזר ולחיזוק הקשר עם הקהילה והגדלת מעורבותה בכל הנוגע למניעת פשיעה ואלימות (חסיסי וטשנר, 2014).

תוך כך, תחנת משטרת טייבה שנפתחה לערך בשנת 1987, ואמונה הייתה על הביטחון והסדר באזור. בנוסף, בהחלטת ממשלה מ-9 בפברואר 2014 הוכרזה העיר טייבה כיישוב בעל עדיפות לאומית, שתופעל בו תוכנית ממשלתית ייחודית בין השנים 2014-2017 אשר עיקריה:

- (1) העצמת תושבי העיר וחוסנם האישי והקהילתי.
- (2) העלאת חוסנה הכלכלי-חברתי של העיר וחיזוק עצמאותה הכלכלית
- (3) יצירת תשתית תכנונית לפיתוח העיר והתמודדות עם תופעת הבנייה הבלתי-חוקית (לביא, 2016).

על כן, מחקר זה מבקש לבחון את הקשר בין המשטרה לבין אזרחי המדינה הערביים ביישובים ערבים בכלל ובטייבה בפרט, תוך בחינת השינויים שחלו בפשיעה באזור שבתחום תחנת טייבה-קדמה בעקבות רפורמת 2014.

הפרק הראשון יסקור את העיר טייבה, על מעמדה ומצבה המוניציפלי והתשתית של העיר, לאחר מכן תוצג סקירה בנושא השיטור בחברה הערבית בישראל, תוך התמקדות במאפייני הפשיעה החברה זו, כמו גם בקשיים ייחודיים באכיפה בקרב חברה זו ובאופן בו שיטור קהילתי עשוי לסייע במאמצי השיטור דרך העלאת תחושת הביטחון האישי והאמון ההדדי בין האזרחים והמשטרה. חלקה השלישי של העבודה יציג את התמורות שחלו בארגון המשטרתי במרחב, תוך הקמת תחנת קדמה-טייבה אשר חולשת על תחום גיאוגרפי נרחב מזה שהוקצה לתחנת טייבה הקדמת, ועל השינויים שחלו בנתוני הפשיעה באזור. חלקה האחרון של

1. טייבה

העיר טייבה בנויה על גבעה לרגלי הרי שומרון, היא נמצאת באזור המשולש על גבול הגדה המערבית, כ 18 ק"מ דרומית-מזרחית לנתניה, בדרך יד-חנה-אייל, ממזרח לטייבה נמצא הכפר שופא (יהודה ושומרון), ומצפון — העיר טול כרם (יהודה ושומרון), העיר קלנסואה, והמושב היהודי שער אפרים. ממערב לו נמצאים המושבים היהודיים כפר יעבץ ותל-מונד. נתניה שוכנת בצפון מערב. בדרום טייבה שוכנים הכפרים הערביים-ישראליים — טירה, ג'לג'וליה, והקיבוצים רמת-הכובש, אייל. במרחק לא רב שוכנים העיר כפר סבא וכן העיר קלקיליה (יהודה ושומרון) (אביצור, 1978). כלומר מבחינה גיאוגרפית העיר טייבה נמצאת קרוב מאוד למרכזי אוכלוסייה יהודיים גדולים באזור השרון ומכאן

בטייבה נכון לשנת 2017 מתגוררים 42,400 תושבים, כולם ערבים מוסלמים. ובמדד ג'יני (GINI) המודד את אי השוויון בהכנסות, נמצאת טייבה במדד 0.3814 כאשר המדד נע בין ערכים של 0-1 (0 – זהו שוויון מוחלט בהכנסות כלל התושבים) השכר הממוצע לשכיר עומד על 5,848 ₪ לחודש, בבחינת החינוך בעיר, 71.6% ממסיימי כיתות י"ב זכאים לתעודת בגרות, ו-52.9% אף עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות, אך מתוכם, רק 27.8% החלו את לימודיהם הגבוהים, וכיום 11.9% מכלל התושבים בעיר הם אקדמאים בעלי תואר מישראל. על כן, מדורגת טייבה באשכול 3 במדד החברתי כלכלי מתוך 10 אשכולות (הלמ"ס, 2018).

בתקופת המנדט הבריטי ומלחמת העצמאות שימש הכפר כמקום התבצרות כוחות עיראקים וירדנים מזוינים לצד ארגונים ערביים מקומיים. ובתום הלחימה הועבר הכפר לידי המדינה החדשה תחת ממשל צבאי (נגאר ודרובי, 2019).

בשנת 1952 הוכרזה טייבה כמועצה מקומית, בשנת 1966 הוסר ממנה הממשל הצבאי, ובשנת 1990, נוכח הגידול הטבעי באוכלוסייה, הוכרזה טייבה באופן רשמי כעיר. אולם, תפקודה המוניציפאלי של מועצת העיר והעומד בראשה היה לוקה וחסר שכן בדומה לרשויות אחרות בישראל, הן ערביות והן יהודיות, חרף הגידול באוכלוסייה, לא בוצעו עבודות תשתית ראשיות, לא קודם תכנון לפיתוח תעסוקתי וחינוכי והבינוי הפרטי המשיך להתאפיין באקראיות ללא תוכנית אב סדורה. אולם, בשל המצוקה הכלכלית בעיר, והשחיתות השלטונית על רקע קשרי חמולות, נותרה הראשות המקומית בטייבה חסרת מעוף ועם אחוזי גביית ארנונה נמוכים (ורדי, 2013).

בשל התפקוד הלוקה ובניסיון להסדיר התנהלות תקינה שתשפיע על מארג החיים הכללי בעיר ועל